

Saksbehandler: Jahn-Oluf Skonnord

Referanser:

KR 07/02 og 26/02 Frikjøp av rådsledere
KR 53/08 og SKR 35/08 Folkevalgtes arbeidsvilkår

Saksdokumenter:

Ingen

Folkevalgtes arbeidsvilkår - Godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste

Sammendrag

Det gjøres rede for dagens praksis med retningslinjer som gjelder pr. i dag. Det drøftes nærmere hvilke prinsipper som bør gjelde med spesiell vekt på frivillighetens betydning i det kirkelige arbeidet. I sakspapiret er følgende synspunkter representative for de vurderinger som er gjort:

1. Utgifter til reise og opphold samt tapt arbeidsfortjeneste dekkes som i dag og etter søknad fra den enkelte. Det samme gjelder utgifter til barnepass. Kirkerådet søker departementet om fullmakt til å dekke reelle utgifter til tapt arbeidsfortjeneste utover det som er statens satser. Videre søkes det om at studenter kan innvilges ulegitimert sats ved deltakelse i møter på dagtid.
2. Det foreslås at lederne av de tre rådene gis en fast godtgjørelse på henholdsvis kr. 50.000 for leder av Kirkerådet og kr. 32.000 for lederne av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd.
3. Det foreslås at dagens praksis for alle andre utvalg fastholdes ved at utgifter til reise og opphold dekkes etter innlevert reiseregning.
4. Det forutsettes at de nye satsene og godtgjørelse for lederne settes i verk så snart Kultur- og kirke departementet har godkjent ordningen og gitt nødvendige tilleggsbevilgninger.

De økonomiske og administrative konsekvensene utgjør i størrelsesorden 1,364 mill. kroner hvis alle får tapt arbeidsfortjeneste. I dag utbetales det i underkant av kr. 100.000. Ved innføring av møtegodtgjørelse for alle delegater vil dette medføre ytterligere 1,5 mill. kroner i økte utgifter i tillegg til de administrative utgiftene ved ordningen.

Forslag til vedtak

Administrasjonen ønsker ikke å fremme forslag til vedtak.

Saksorientering

Bakgrunn

Folkevalgtes arbeidsvilkår har vært drøftet og satt fokus på i flere møter mellom Kirkerådet og bispedømmerådslederne. Det har også vært drøftet av Kirkerådet ved tidligere anledninger seneste i 2002.

I brev av 31. juli 2007 har departementet fastsatt at det for tilsatte i Den norske kirke med staten som arbeidsgiver, skal i utgangspunktet den virksomhet hvor vedkommende er tilsatt dekke vikarutgiftene. Når det gjelder ledervervene i de sentralkirkelige rådene har departementet, i lys av disse vervenes særlige karakter og arbeidsmengde, funnet det naturlig å foreta en konkret vurdering av spørsmålet om å kompensere vedkommende virksomhet for vikarutgifter. Pr. i dag kompenseres Hamar bispedømme for 30 % stilling for leder av Mellomkirkelig råd og Nord-Hålogaland bispedømme for 20 % stilling for leder av Samisk kirkeråd. Leder av Kirkerådet har ingen godtgjørelse eller dekning av tapt arbeidsfortjeneste.

I tillegg til dette er Kirkerådet delegert fullmakt til å tilstå tapt arbeidsfortjeneste i henhold til satsene i utvalgsregulativet i staten. Disse utgiftene er det aldri gitt spesiell budsjettmessig kompensasjon for og de har økt en god del de siste årene uten at det heller for økningen er gitt budsjettmessig kompensasjon. De som har søkt kompensasjon har fått dette innvilget. Legitimerte utgifter til tapt arbeidsfortjeneste gis med inntil kr. 1.370 pr. dag og for ulegitimerte utgifter kr. 550,- pr. dag ekskl. feriepengene og arbeidsgiveravgift. Kravet kan fremmes av vedkommendes arbeidsgiver hvis det ikke foretas trekk i lønn eller av det enkelt medlem hvor arbeidsgiver trekker vedkommende i lønn.

Når det gjelder bispedømmerådene er det fra Kultur- og kirke departementet stilt kr. 32.000 i øremerkede midler til godtgjørelse til leder av rådet. Dette kan ikke omdisponeres til andre formål, men det er opp til rådene selv å vurdere om de innenfor budsjett rammen vil treffe vedtak om godtgjørelse og godtgjøringsordninger som er gunstigere for den enkelte. Bispedømmerådene er på samme måte som Kirkerådet gitt fullmakt til å dekke tapt arbeidsfortjeneste. Praksisen her varierer forholdsvis mye.

En del av bispedømmerådene gir også godtgjørelse til enkeltmedlemmer som i vesentlig grad er fastsatt pr. møte. Disse godtgjørelsene varierer fra kr. 300 pr. møte til kr. 2.700 pr. møte. De fleste gir kr. 1.000 pr. møte. Ett bispedømme betaler også en fast godtgjørelse til nestleder av bispedømmerådet mens de øvrige medlemmene av rådet har godtgjørelse pr. møte. Praksisen er derfor en god del forskjellig for de forskjellige bispedømmene.

Folkevalgtes arbeidsvilkår – avgrensning og prinsipielle synspunkter

Den videre behandlingen vil kùn dreie seg om arbeidsvilkår for folkevalgte i sentrale råd. Bispedømmerådene må selv vedta sine godtgjøringer. Det samme gjelder fellesråd og menighetsråd.

Det kan være naturlig å trekke et skille mellom lovpålagte råd som Kirkemøtet og Kirkerådet og de øvrige råd og utvalg som er oppnevnt av et av disse kirkelige organene, som for eksempel Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd, teologisk nemnd, nemnd for gudstjenesteliv m.v. Men det vil være rimelig å behandle de tre sentralkirkelige rådene likt selv om deres status i forhold til kirkeloven er noe forskjellig. Den videre drøfting vil derfor behandle disse under ett mens øvrige utvalg behandles for seg.

Det bør også være et prinsipp at valgte representanter som har sin faste arbeidsplass i Den norske kirke bør behandles likt uansett om de er tilsatt i lokalkirken med lønn fra fellesrådet eller som prester med lønn over statsbudsjettet.

I de tidligere drøftinger av saken i Kirkerådet og Mellomkirkelig råd har frivilligheten vært et viktig moment ved vurdering av om godtgjørelse skal gis eller ikke. En grunnleggende drøfting når dette spørsmålet tidligere har vært tatt opp er hvor langt en skal anse at frivillighetsarbeidet i kirken skal strekke seg. Før kirkeloven av 1996 ble vedtatt var det i mindre grad vanlig at rådsmedlemmer både sentralt, regionalt og lokalt hadde godtgjørelser. Det foreligger imidlertid ikke noen tilgjengelig oversikt over hvilke ordninger som gjaldt.

Ved tidligere behandlinger ble arbeidet i de sentralkirkelige råd sett på som en del av frivillighetsarbeidet i kirken og skulle gjøres vederlagsfritt. Dette ble klart uttrykt av Kirkerådet og Mellomkirkelig råd så sent som i 2002 da en tilsvarende sak ble drøftet.

I de senere år er det arbeidet som legges ned fra de folkevalgtes side blitt stadig større. Vervene blir sammenlignet med andre offentlige verv hvor det utbetales både godtgjørelse, reiseutgifter og tapt arbeidsfortjeneste. Det er viktig at forholdene legges til rette når en påtar seg en frivillig oppgave slik at vervet kan utøves på en forsvarlig måte. På den annen side må ansvaret og oppgavene ikke bli for omfattende, slik at medlemmer vil være betenkt over å påta seg verv i de regionale og sentrale rådene. Rådenes oppgave er å styre, vedta målsettinger og strategier. Det er direktørens ansvar å ta seg av de daglige gjøremålene mellom rådsmøtene.

Kirkelige verv er ikke direkte sammenlignbare med kommunale/politiske verv og det bør drøftes om ikke kirken bør ha en annen policy på dette området. På lokalplanet i kirken gjøres det av mange et betydelig frivillighetsarbeid og som i omfang kan være mer omfattende enn deltakelse i de sentrale rådene. Det vil kunne gi et dårlig signal til frivillige medarbeidere lokalt hvis det generelt skal gis godtgjørelse for all deltakelse i sentrale verv. Det kan fort oppfattes som at noen oppgaver i kirken er viktigere og mer betydningsfulle enn andre og dermed skal godtgjørelses.

Det bør imidlertid være et prinsipp at ingen bør tape på å delta i kirkelig arbeid som må skje på dagtid, men skal ha dekket utgifter til reise, opphold og tapt arbeidsfortjeneste.

Demokratiutvalgets forslag

Demokratiutvalget foreslår å styrke kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste slik at det blir mulig for kandidater i alle slags yrker å påta seg arbeidskrevende kirkelige verv, spesielt gjelder dette ledervervene i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og bispedømmerådene. Utvalget foreslår at møtegodtgjørelse også må vurderes.

Utvalgets begrunnelse er som følger:

Det er viktig for et demokrati at ulike velgergrupper gis likest mulig vilkår for å kunne påta seg verv, slik at ikke yrkesmessige og sosiale forhold i for stor grad skal avgjøre hvem som kan påta seg verv. Gjennom ordninger for kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste, ordninger for frikjøp ved de mest arbeidskrevende verv, og ordninger for rett til barnepass under møter, legges det til rette for at kompetanse og engasjement kan være utslagsgivende for å stille til valg til kirkelige verv. Slike ordninger kan også bidra til å utjevne forholdet mellom ansatte i offentlig og privat sektor som velges til Kirkemøte og bispedømmeråd. Slike ordninger bidrar til å sikre at den ønskelige kompetanse er til stede hos rådsmedlemmene.

Dekning av utgifter og tapt arbeidsfortjeneste

De som er valgte medlemmer i Kirkemøtet, Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd har verv i et offentlig organ med møte- og stemmeplikt.

Kirkelovens § 30 inneholder bestemmelser om møte og stemmeplikt i de lovbestemte kirkelige organene:

Den som er valgt som medlem av et lovbestemt kirkelig organ, plikter å delta i organets møter, med mindre det foreligger gyldig forfall. Arbeidstaker har krav på fri fra arbeid i det omfang dette er nødvendig på grunn av møteplikt i lovbestemt kirkelig organ eller utvalg oppnevnt av slikt organ.

Bestemmelsen svarer i hovedsak til bestemmelsen i kommunelovens § 40 nr 1, jfr også Arbeidsmiljøloven § 12-13. I statens personalhåndbok er det fastsatt veiledende bestemmelser om dekning av utgifter og økonomisk tap. Det er delegert til det enkelte fagdepartement og fastsette satser for dekning av tapt arbeidsfortjeneste. Tilsvarende bestemmelser finnes ikke i kirkeloven.

Under behandling av kirkeloven i Stortinget i 1996 uttalte et flertall i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen følgende (Innst. O. nr 46 (1995-96)):

Ein er kjent med at mange tillitsvalde gjer ein stor innsats i kyrkja. Utan denne innsatsen ville mykje av verksemda i kyrkja liggje nede. Som andre demokratiske organisasjonar krev òg den norske folke-kyrkjemodellen at tillitsvalde får arbeidstilhøve som gjer det mogleg å gjera eit godt arbeid. Fleirtalet meiner dette òg må gjelde økonomisk godtgjersle for arbeidet.

De som er valgt til verv i Kirkemøtet og de sentralkirkelige råd må ha krav på dekning av reise, opphold og diettutgifter og dekning av økonomisk tap slik dette framkommer av statens regulativ for reiser innenlands. Det betyr at:

1. Den som har et verv i de kirkelige organene har krav på skyss-, kost- og overnattingsgodtgjøring i forbindelse med vervet etter regler fastsatt i statens reiseregulativ for innlandet evt. utenlandsregulativet for reiser utenlands for Kirkerådets regning.
2. Tap av arbeidsinntekt og andre påførte utgifter (for eksempel barnepass) i forbindelse med vervet erstattes opp til et visst beløp pr. dag fastsatt av Kultur- og kirke departementet pr. 2008 kr. 1370 for legitimerede utgifter og kr. 550 for ulegitimerede utgifter. Satsene er eksklusiv feriepenger og arbeidsgiveravgift. Det forutsettes at arbeidstakere som er tilsatt i offentlige stillinger som har permisjon med lønn inntil 12 dager pr. år kun får dekket tapt arbeidsfortjeneste for overskytende dager.

De fastsatte beløpene er av enkelte vurdert som for lave da deres arbeidsinntekt pr. dag i vesentlig grad overstiger satsene. Det er også en utfordring for de som arbeider i såkalte frie yrker da disse oftest har en inntjening som langt overstiger ovennevnte beløp. Hvis tapet i tillegg ikke kan legitimeres vil de i tillegg få godtgjøring etter den laveste satsen.

For studenter gis det ingen kompensasjon siden de heller ikke har tap i arbeidsinntekt. Derimot har også studenter et "tap" ved at de har tatt opp studielån og finansierer studiene ved deltidsarbeid. Deltakelse i kirkelige verv kan medføre fravær fra studier som krever økt innsats i andre perioder eller forlengelse av studietiden som medfører økte utgifter. Det vil være rimelig at det også i disse tilfellene gis en kompensasjon ved at disse tilfellene dekkes av den ulegitimerede satsen for tapt arbeidsfortjeneste. Et slikt vedtak krever godkjennelse av Kultur- og kirke departementet.

Det er ikke forutsetningen at de satser som er vedtatt av Kultur- og kirke departementet skal gi full lønnskompensasjon, men det er opp til departementet å fastsette denne godtgjørelsen. En mulig løsning kan være at Kirkerådet søker Kultur- og kirke departementet om fullmakt til i spesielle tilfeller hvor å innvilge full lønnskompensasjon der hvor de legitimerede utgiftene fra et medlem ligger høyere enn standardsatsene, eventuelt begrenset oppad til et maksimalt beløp. Det forutsettes at utgiftene er legitimert og at det fremmes søknad til Kirkerådet fra vedkommende rådsmedlem.

Møtegodtgjørelse

Lederne av de tre sentrale rådene stiller i en spesiell stilling i forhold til øvrige medlemmer ved at de må nedlegge et betydelig arbeid utenom møtene. De må alltid være i beredskap for å kunne svare på henvendelser både internt fra administrasjonen og eksternt fra presse og andre som henvender seg. De har også som ledere en del representasjon og oppgaver utenom møtene. Videre må de være spesielt godt forberedt til møtene som de leder. Det synes derfor naturlig at det vurderes å innføre en godtgjørelse for lederne på lik linje med den som er innført fra Kultur- og kirkedepartementet for bispedømmerrådslederne. Et alternativ kan være at leder av Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd får en godtgjørelse tilsvarende bispedømmerrådslederne på kr. 32.000 pr. år og at leder i Kirkerådet får en godtgjørelse på kr. 50.000 pr. år.

Øvrige utvalg

Når det gjelder andre utvalg foreslås det at det vanligvis ikke utbetales godtgjørelse eller dekkes utgifter til tapt arbeidsfortjeneste ut fra frivillighetsprinsippet, men at det som tidligere dekkes utgifter til reise og opphold.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Tapt arbeidsfortjeneste

I dag dekkes utgiftene til reise, opphold samt diett for medlemmer av rådene over Kirkerådets budsjett. For noen deltakere dekkes også utgifter til tapt arbeidsfortjeneste eller barnepass. Skal alle medlemmer av sentrale råd/Kirkemøtet ha godtgjøring for tapt arbeidsfortjeneste vil dette for Kirkemøtets del utgjøre 85 representanter à kr. 1.730 pr. dag inkl. feriepenger og arbeidsgiveravgift (for 5 dager, ikke for lørdag som normalt er fridag) totalt kr. 735.000.

Tas det utgangspunkt i tre rådsmøter for de tre rådene over 2-3 dager for 40 representanter vil dette utgjøre til sammen kr. 485 000.

De totale utgiftene til tapt arbeidsfortjeneste vil utgjøre kr. 1 220 000 for alle de faste møtene i løpet av et år for Kirkemøtet, Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk Kirkeråd hvis alle representantene tar ut slik godtgjørelse. I dag utbetales det i underkant av kr. 100.000 i slik godtgjørelse hvorav noe over halvparten utbetales direkte til vedkommendes arbeidsgiver.

Møtegodtgjørelse

Ut fra forslagene over vil godtgjørelse til tre rådsledere utgjøre kr. 114.000.

Skal det innføres en møtegodtgjørelse for alle delegater til møter i de sentralkirkelige råd og Kirkemøtet med kr. 1.000 pr. dag utgjør dette i størrelsesorden 1,5 mill. kroner.

Administrative konsekvenser

Økte utbetalinger av tapt arbeidsfortjeneste og godtgjørelse vil også kreve større administrative utgifter ved behandling og utbetaling av søknader. Det er vanskelig å anslå størrelsen på disse utgiftene, men hvis alle folkevalgt vil søke om tapt arbeidsfortjeneste vil dette ligge i størrelsesorden 100-130 timeverk. I tillegg kommer utgifter til administrative systemer. Totalt vil utgiftene til behandling av alle søknadene kunne ligge i størrelsesorden 40.000 kroner.

Ved utbetaling av møtegodtgjørelse til alle delegater vil dette øke disse utgiftene betydelig da det i tillegg må foretas innberetning av utbetalte beløp i tillegg til saksbehandlingen av søknadene.